

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE

ANALITIČKI BILTEN

GODINA XVI.
BROJ

2

ZAGREB
2014.

Nakladnik:

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE

Radnička cesta 1, Zagreb
Telefon - centrala: (01) 612 60 00
Telefon - uredništvo: (01) 612 60 90
Telefax: (01) 612 60 38
Elektronska pošta: darko.oracic@hzz.hr
Internetske stranice: <http://www.hzz.hr/>

Za nakladnika:

Ankica Paun Jarallah
ravnateljica Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Urednik:

Darko Oračić

Likovno rješenje:

Branko Vujanović

Grafička priprema:

Intergrafika TTŽ d.o.o.
Bistranska 19, Zagreb

Izlazi četiri puta godišnje

ISSN 1849-3386

SADRŽAJ

1.	Razina i promjena pokazatelja tržišta rada u zemljama članicama Europske unije	5
2.	Promjena proizvodnje i zaposlenosti u zemljama članicama Europske unije.....	9
3.	Sastav proizvodnje i zaposlenosti prema djelatnosti u zemljama članicama Europske unije.....	17

1. Razina i promjena pokazatelja tržišta rada u zemljama članicama Europske unije

1.1 Stopa nezaposlenosti

Stopa nezaposlenosti je udio nezaposlenih u radnoj snazi, tj. u zbroju zaposlenih i nezaposlenih. Sljedeća tablica prikazuje razinu stope nezaposlenosti u zemljama članicama Europske unije u 2008. i 2013. godini, te promjenu izraženu u postotku i postotnim bodovima. Najveća stopa nezaposlenosti u 2013. godini zabilježena je u Grčkoj, Španjolskoj i Hrvatskoj, a najniža u Austriji, Njemačkoj i Luksemburgu. Do najvećeg povećanja stope nezaposlenosti izraženog u postotnim bodovima u razdoblju od 2008. do 2013. godine došlo je u Grčkoj, Španjolskoj i na Cipru, te u Hrvatskoj, a najmanje povećanje imali su Malta, Luksemburg i Austrija, dok se u Njemačkoj stopa nezaposlenosti smanjila. Po visini postotnog povećanja stope nezaposlenosti predvodili su Cipar, Grčka, Bugarska i Španjolska, a na dnu ljestvice nalazili su se Malta, Belgija i Luksemburg, te Njemačka s negativnim porastom.

Zemlja	Razina i promjena stope nezaposlenosti			
	Razina (%)		Promjena	
	2008.	2013.	Postotni b.	%
Austrija	3,8	4,9	1,1	28,9
Belgija	7,0	8,4	1,4	20,0
Bugarska	5,6	13,0	7,4	132,1
Cipar	3,7	15,9	12,2	329,7
Češka	4,4	7,0	2,6	59,1
Danska	3,4	7,0	3,6	105,9
Estonija	5,5	8,6	3,1	56,4
Finska	6,4	8,2	1,8	28,1
Francuska	7,4	10,3	2,9	39,2
Grčka	7,8	27,5	19,7	252,6
Hrvatska	8,4	17,2	8,8	104,8
Irska	6,4	13,1	6,7	104,7
Italija	6,7	12,2	5,5	82,1
Latvija	7,7	11,9	4,2	54,5
Litva	5,8	11,8	6,0	103,4
Luksemburg	4,9	5,9	1,0	20,4
Mađarska	7,8	10,2	2,4	30,8
Malta	6,0	6,4	0,4	6,7
Nizozemska	3,1	6,7	3,6	116,1
Njemačka	7,5	5,3	-2,2	-29,3
Poljska	7,1	10,3	3,2	45,1
Portugal	8,5	16,4	7,9	92,9
Rumunjska	5,8	7,3	1,5	25,9
Slovačka	9,6	14,2	4,6	47,9
Slovenija	4,4	10,1	5,7	129,5
Španjolska	11,3	26,1	14,8	131,0
Švedska	6,2	8,0	1,8	29,0
UK	5,6	7,5	1,9	33,9
EU 28	7,0	10,8	3,8	54,3

Tablica 1.1

Stopa nezaposlenosti u članicama EU

Izvor: Eurostat, autori izračuni (dalje: a.).

1.2 Stopa zaposlenosti, ukupno i prema spolu

Stopa zaposlenosti je udio zaposlenih u stanovništvu. U sljedećoj tablici prikazan je udio zaposlenih u stanovništvu u dobi od 20 do 64 godine u zemljama članicama Europske unije. Najveću stopu zaposlenosti u 2013. godini imale su Švedska, Njemačka i Nizozemska, a najmanju Grčka, Hrvatska i Španjolska. Najveće smanjenje stope zaposlenosti izraženo u postotnim bodovima u razdoblju od 2008. do 2013. godine zabilježeno je u Grčkoj, Španjolskoj, na Cipru i u Hrvatskoj, dok je najveće povećanje stope zaposlenosti ostvareno na Malti, te u Njemačkoj i Luksemburgu. Gotovo isti poredak odnosi se i na postotnu promjenu stope zaposlenosti.

Tablica 1.2.1
Stopa zaposlenosti stanovništva u dobi 20-64 godine u članicama EU

Zemlja	Razina i promjena stope zaposlenosti			
	Razina (%)		Promjena	
	2008.	2013.	Postotni b.	%
Austrija	75,1	75,5	0,4	0,5
Belgija	68,0	67,2	-0,8	-1,2
Bugarska	70,7	63,5	-7,2	-10,2
Cipar	76,5	67,1	-9,4	-12,3
Češka	72,4	72,5	0,1	0,1
Danska	79,7	75,6	-4,1	-5,1
Estonija	77,0	73,3	-3,7	-4,8
Finska	75,8	73,3	-2,5	-3,3
Francuska	70,4	69,5	-0,9	-1,3
Grčka	66,5	53,2	-13,3	-20,0
Hrvatska	62,9	53,9	-9,0	-14,3
Irska	72,3	65,5	-6,8	-9,4
Italija	63,0	59,8	-3,2	-5,1
Latvija	75,8	69,7	-6,1	-8,0
Litva	72,0	69,9	-2,1	-2,9
Luksemburg	68,8	71,1	2,3	3,3
Mađarska	61,9	63,2	1,3	2,1
Malta	59,2	64,9	5,7	9,6
Nizozemska	78,9	76,5	-2,4	-3,0
Njemačka	74,0	77,1	3,1	4,2
Poljska	65,0	64,9	-0,1	-0,2
Portugal	73,1	65,6	-7,5	-10,3
Rumunjska	64,4	63,9	-0,5	-0,8
Slovačka	68,8	65,0	-3,8	-5,5
Slovenija	73,0	67,2	-5,8	-7,9
Španjolska	68,3	58,2	-10,1	-14,8
Švedska	80,4	79,8	-0,6	-0,7
UK	75,2	74,9	-0,3	-0,4
EU 28	70,3	68,3	-2,0	-2,8

Izvor: Eurostat, a.

Sljedeća tablica sadrži podatke o stopi zaposlenosti muškog stanovništva u dobi od 20 do 64 godine. Po visini stope zaposlenosti muškaraca u 2013. godini predvodile su Švedska, Njemačka i Nizozemska, dok su se na dnu ljestvice nalazile Hrvatska, Grčka i Španjolska. Hrvatska je, dakle, u 2013. godini imala najnižu stopu zaposlenosti muškaraca. Što se tiče promjene spomenutog pokazatelja, najveće povećanje izraženo u postotnim bodovima imali su Njemačka, Malta i Luksemburg, a najveće smanjenje Grčka, Španjolska, Cipar i Hrvatska. Gotovo isti je poredak i kod promjena izraženih u postocima.

Hrvatska je članica, dakle, s najnižom stopom zaposlenosti muškaraca i jedna od članica s najvećim smanjenjem vrijednosti tog pokazatelja.

Zemlja	Razina i promjena stope zaposlenosti			
	Razina (%)		Promjena	
	2008.	2013.	Postotni b.	%
Austrija	81,7	80,3	-1,4	-1,7
Belgija	74,7	72,3	-2,4	-3,2
Bugarska	76,1	66,4	-9,7	-12,7
Cipar	85,2	72,6	-12,6	-14,8
Češka	82,0	81,0	-1,0	-1,2
Danska	83,9	78,7	-5,2	-6,2
Estonija	81,7	76,7	-5,0	-6,1
Finska	78,4	74,7	-3,7	-4,7
Francuska	75,5	73,7	-1,8	-2,4
Grčka	80,4	62,9	-17,5	-21,8
Hrvatska	70,7	58,3	-12,4	-17,5
Irska	80,4	70,9	-9,5	-11,8
Italija	75,4	69,8	-5,6	-7,4
Latvija	79,7	71,9	-7,8	-9,8
Litva	75,6	71,2	-4,4	-5,8
Luksemburg	77,2	78,0	0,8	1,0
Mađarska	69,0	69,7	0,7	1,0
Malta	78,2	79,5	1,3	1,7
Nizozemska	85,5	81,3	-4,2	-4,9
Njemačka	80,1	81,9	1,8	2,2
Poljska	73,0	72,1	-0,9	-1,2
Portugal	79,4	68,8	-10,6	-13,4
Rumunjska	71,6	71,6	0,0	0,0
Slovačka	77,4	72,2	-5,2	-6,7
Slovenija	77,4	71,2	-6,2	-8,0
Španjolska	78,1	63,3	-14,8	-19,0
Švedska	83,5	82,2	-1,3	-1,6
UK	81,8	80,5	-1,3	-1,6
EU 28	77,9	74,2	-3,7	-4,7

Izvor: Eurostat, a.

Što se tiče ženskog stanovništva u dobi od 20 do 64 godine, najveću stopu zaposlenosti u 2013. godini imale su Švedska, Danska i Njemačka, a najmanju Grčka, Hrvatska i Malta. Najveće povećanje stope zaposlenosti žena izraženo u postotnim bodovima zabilježeno je na Malti, te Njemačkoj, Luksemburgu i Austriji, a najveće smanjenje u Grčkoj i na Cipru, te u Sloveniji i Hrvatskoj. Kada se promatra postotna promjena stope zaposlenosti žena, Hrvatska se nalazi odmah iza Grčke. U slučaju ženskog stanovništva, dakle, Hrvatska spada u članice s najnižom stopom zaposlenosti i s najvećim smanjenjem tog pokazatelja.

Odnos između postotne promjene stope zaposlenosti muškaraca i žena prikazan je na slici iza tablice. Uočljiva je pozitivna veza, ali i da se stopa zaposlenosti muškaraca smanjila više nego stopa zaposlenosti žena (s izuzetkom Slovenije) odnosno da se stopa zaposlenosti žena povećala više nego stopa zaposlenosti muškaraca (s izuzetkom Rumunjske). Kod žena je, dakle, bilo manje izraženo smanjenje i više izraženo povećanje zaposlenosti.

Tablica 1.2.2

Stopa zaposlenosti muškog stanovništva u dobi 20-64 godine u članicama EU

Tablica 1.2.3

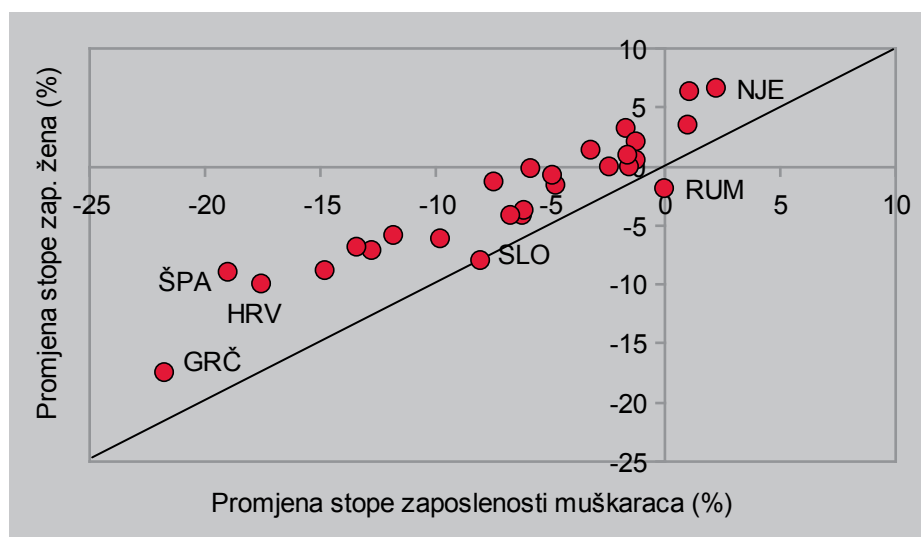
Stopa zaposlenosti
ženskog stanovništva
u dobi 20-64 godine
u članicama EU

Zemlja	Razina i promjena stope zaposlenosti			
	Razina (%)		Promjena	
	2008.	2013.	Postotni b.	%
Austrija	68,6	70,8	2,2	3,2
Belgija	61,3	62,1	0,8	1,3
Bugarska	65,4	60,7	-4,7	-7,2
Cipar	68,2	62,2	-6,0	-8,8
Češka	62,5	63,8	1,3	2,1
Danska	75,5	72,4	-3,1	-4,1
Estonija	72,8	70,1	-2,7	-3,7
Finska	73,1	71,9	-1,2	-1,6
Francuska	65,5	65,5	0,0	0,0
Grčka	52,5	43,3	-9,2	-17,5
Hrvatska	55,2	49,7	-5,5	-10,0
Irska	64,1	60,3	-3,8	-5,9
Italija	50,6	49,9	-0,7	-1,4
Latvija	72,1	67,7	-4,4	-6,1
Litva	68,7	68,6	-0,1	-0,1
Luksemburg	60,1	63,9	3,8	6,3
Mađarska	55,1	57,0	1,9	3,4
Malta	39,4	49,8	10,4	26,4
Nizozemska	72,2	71,6	-0,6	-0,8
Njemačka	67,8	72,3	4,5	6,6
Poljska	57,3	57,6	0,3	0,5
Portugal	67,0	62,4	-4,6	-6,9
Rumunjska	57,3	56,2	-1,1	-1,9
Slovačka	60,3	57,8	-2,5	-4,1
Slovenija	68,5	63,0	-5,5	-8,0
Španjolska	58,3	53,1	-5,2	-8,9
Švedska	77,2	77,2	0,0	0,0
UK	68,8	69,4	0,6	0,9
EU 28	62,7	62,5	-0,2	-0,3

Izvor: Eurostat, a.

Slika 1.2

Odnos između promjene
stope zaposlenosti
muškaraca i žena
u dobi 20-64 godine

Izvor: Eurostat, a. Napomena: podaci za Maltu nisu prikazani; dijagonala označava točke u kojima su vrijednosti na osima jednake.

2. Promjena proizvodnje i zaposlenosti u zemljama članicama Europske unije

2.1 Promjena ukupne proizvodnje i zaposlenosti

U sljedećoj tablici prikazani su podaci o promjeni realnog bruto domaćeg proizvoda od 2008. do 2013. godine u zemljama članicama Europske unije. Također su prikazani podaci o promjeni broja zaposlenih u dobi od 15 do 64 godine tijekom istog razdoblja. Prilikom tumačenja podataka o zaposlenosti potrebno je imati na umu da je riječ o procjenama na temelju rezultata ankete radne snage, da te procjene u nekim zemljama mogu biti veoma nepouzdana, te da podaci iz različitih godina mogu biti neusporedivi zbog promjena u metodologiji. Najveći pad proizvodnje zabilježen je u Grčkoj, Hrvatskoj i Sloveniji, a najveće povećanje imale su Poljska, Švedska i Malta. Što se tiče broja zaposlenih, najznačajnije smanjenje zabilježeno je u Grčkoj, Španjolskoj i Hrvatskoj, a najznačajnije povećanje u Luksemburgu, na Malti, te u Njemačkoj.

Zemlja	Promjena od 2008. do 2013. godine (%)	
	Realni BDP	Broj zaposlenih
Austrija	1,8	2,0
Belgija	1,2	1,6
Bugarska	-2,0	-12,6
Cipar	-7,8	-3,9
Češka	-2,3	-1,8
Danska	-3,3	-6,6
Estonija	1,2	-5,6
Finska	-5,1	-3,8
Francuska	0,8	-1,0
Grčka	-23,5	-20,4
Hrvatska	-12,0	-14,9
Irska	-5,6	-11,0
Italija	-7,5	-4,5
Latvija	-6,3	-14,1
Litva	-1,7	-9,5
Luksemburg	1,2	17,0
Mađarska	-4,9	1,5
Malta	6,4	9,4
Nizozemska	-3,3	-3,3
Njemačka	3,0	4,3
Poljska	14,2	-1,6
Portugal	-6,7	-12,8
Rumunjska	-1,6	0,0
Slovačka	5,1	-4,4
Slovenija	-9,5	-8,9
Španjolska	-6,7	-16,3
Švedska	6,8	1,3
UK	-0,6	0,4

Tablica 2.1

Promjena proizvodnje i zaposlenosti u članicama EU

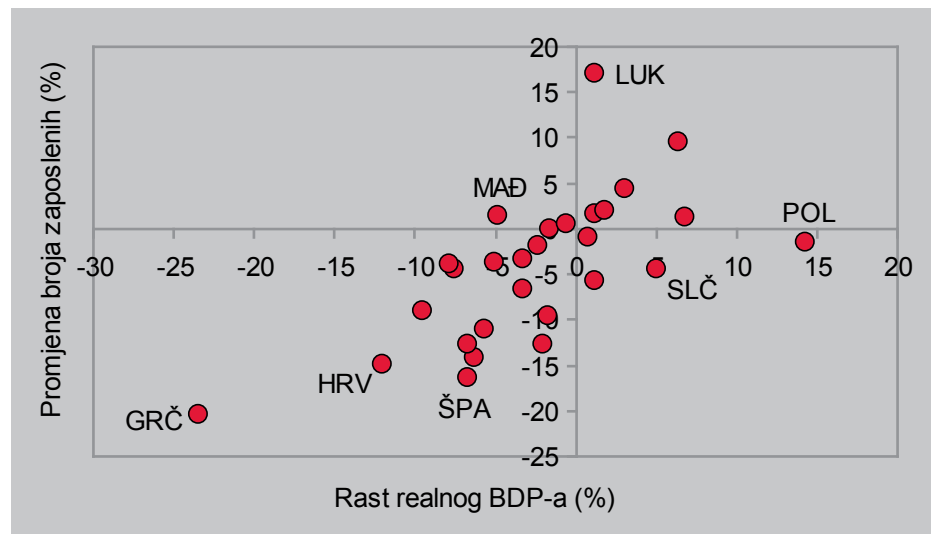
Izvor: Eurostat, a.

Odnos između promjene proizvodnje i promjene zaposlenosti tijekom spomenutog razdoblja prikazan je na sljedećoj slici. Premda je pozitivna, veza

nije osobito čvrsta. Neke zemlje značajno odstupaju od prosječnog odnosa. Tako se u Poljskoj zaposlenost smanjila premda je zabilježen veoma visok rast proizvodnje. Zaposlenost se, dakle, nije vratila na pretkriznu razinu, ali proizvodnja je postala puno veća nego prije krize. To upućuje na zaključak da je u toj zemlji došlo do značajnog povećanja produktivnosti rada. U Slovačkoj je također došlo do povećanja proizvodnje i pada zaposlenosti. U oba slučaja riječ je o manje razvijenim zemljama koje vjerojatno usvajaju stranu tehnologiju, te akumuliraju fizički i ljudski kapital što dovodi do visokog rasta produktivnosti rada. Nasuprot tome, u Luksemburgu se zaposlenost znatno povećala, ali proizvodnja nije puno veća. Razlog tome može biti povećano zapošljavanje nisko produktivnih radnika, osobito u sektoru kućanskih i osobnih usluga. U Mađarskoj se zaposlenost povećala premda je proizvodnja pala, što vjerojatno odražava nisko produktivnu zaposlenost u javnim radovima ili nekvalitetne podatke ankete radne snage.

Slika 2.1

Odnos između
promjene proizvodnje
i zaposlenosti

Izvor: Eurostat, a.

Može se zaključiti da između promjene proizvodnje i promjene zaposlenosti u razdoblju od 2008. do 2013. godine postoji pozitivna veza, ali njezinu čvrstoću umanjuju odstupanja koja nastaju s jedne strane uslijed rasta produktivnosti rada, a s druge strane uslijed većeg zapošljavanja na nisko produktivnim poslovima.

2.2 Promjena proizvodnje i zaposlenosti u nekim djelatnostima

U nastavku su prikazani podaci o promjeni proizvodnje i zaposlenosti u nekim djelatnostima tržišnog sektora. Sljedeća tablica sadrži podatke o promjeni realne dodane vrijednosti i broja zaposlenih u industriji od 2008. do 2013. godine u zemljama članicama Europske unije. Broj zaposlenih u industriji je procjena na temelju rezultata ankete radne snage. Broj zaposlenih smanjio se tijekom spomenutog razdoblja u svim zemljama članicama osim Austrije. Zaposlenost u industriji smanjila se čak i u zemljama u kojima je ostvaren rast realne dodane vrijednosti u industriji. Tako je u Poljskoj, na primjer, broj zaposlenih u industriji pao 6,5 posto premda se proizvodnja povećala 23,5 posto. Riječ je o učinku rasta produktivnosti rada. Najveće povećanje produktivnosti rada u industriji zabilježeno je u Poljskoj, Estoniji, Latviji i Bugarskoj. Kao što je to spomenuto u prethodnom odjeljku, manje razvijene zemlje usvajaju stranu tehnologiju i akumuliraju fizički i ljudski kapital, što dovodi do povećanja produktivnosti rada. Za razliku od navedenih zemalja, u Hrvatskoj je u sličnom razmjeru pala i proizvodnja i zaposlenost u industriji, tako da se produktivnost rada tijekom spomenutog razdoblja povećala svega 3 posto.

Zemlja	Promjena od 2008. do 2013. godine (%)	
	Realni BDV	Broj zaposlenih
Austrija	6,8	1,6
Belgija	-9,5	-15,6
Bugarska	0,6	-23,3
Cipar	-22,1	-16,3
Češka	-4,4	-7,6
Danska	-11,0	-21,9
Estonija	14,6	-13,3
Finska	-21,7	-14,9
Francuska	-4,6	-12,0
Grčka	-13,2	-35,7
Hrvatska	-18,2	-21,4
Irska	-2,5	-16,3
Italija	-14,2	-9,7
Latvija	8,6	-18,8
Litva	4,8	-17,8
Luksemburg	-23,9	-4,8
Mađarska	-6,7	-1,7
Nizozemska	0,5	-15,8
Njemačka	2,3	-3,0
Poljska	23,5	-6,5
Portugal	-3,3	-18,7
Rumunjska	9,9	-11,5
Slovačka	6,2	-16,4
Slovenija	-9,8	-20,0
Španjolska	-4,3	-27,2
Švedska	1,3	-13,5
UK	-10,1	-10,9

Tablica 2.2.1

Promjena proizvodnje
i zaposlenosti
u industriji
u članicama EU

Izvor: Eurostat, a. Napomena: podaci o proizvodnji za Maltu nisu raspoloživi; ista napomena vrijedi i za druge tablice u ovom odjeljku.

U sljedećoj tablici prikazan je rast realne dodane vrijednosti i broja zaposlenih u građevinarstvu od 2008. do 2013. godine. Povećanje aktivnosti u građevinarstvu tijekom spomenutog razdoblja zabilježeno je u Poljskoj, Belgiji, Luksemburgu i Njemačkoj. U svim ostalim zemljama ostvaren je pad realne dodane vrijednosti, koji je bio osobito izražen u Grčkoj, na Cipru i u Irskoj. U Grčkoj se građevinska aktivnost smanjila za tri četvrtine, a u Irskoj za polovinu. Hrvatska se također našla u skupini zemalja s najvećim padom građevinskih aktivnosti, između Portugala i Španjolske.

Između promjene realne dodane vrijednosti i promjene broja zaposlenih u građevinarstvu postoji razmjerno čvrsta pozitivna veza, kao što je to vidljivo na slici iza tablice. Zemlje u kojima je došlo do najvećeg pada građevinskih aktivnosti ujedno su i zemlje u kojima je došlo do najvećeg smanjenja broja zaposlenih u građevinarstvu. Osim toga, postoje samo dvije zemlje u kojima se građevinska aktivnost povećala dok je istodobno došlo do smanjenja broja zaposlenih. To pokazuje da se, za razliku od industrije, produktivnost rada u građevinarstvu nije znatno promijenila tijekom promatranog razdoblja.

Fomalna statistička analiza odnosa između promjene realne dodane vrijednosti (bdv) i promjene broja zaposlenih (zap) u građevinarstvu daje sljedeći rezultat:

$$\text{zap} = -6,7 + 0,7 \text{ bdv} \\ (7,0)$$

$$R^2 = 0,664 \\ N = 27$$

Dobiveni rezultat pokazuje da promjene u građevinskoj aktivnosti objašnjavaju dvije trećine promjena u broju zaposlenih, te da povećanje rasta realne dodane vrijednosti za jedan postotni bod dovodi do povećanja rasta broja zaposlenih za 0,7 postotnih bodova. Premda je rezultat dobiven uglavnom na slučajevima

Tablica 2.2.2

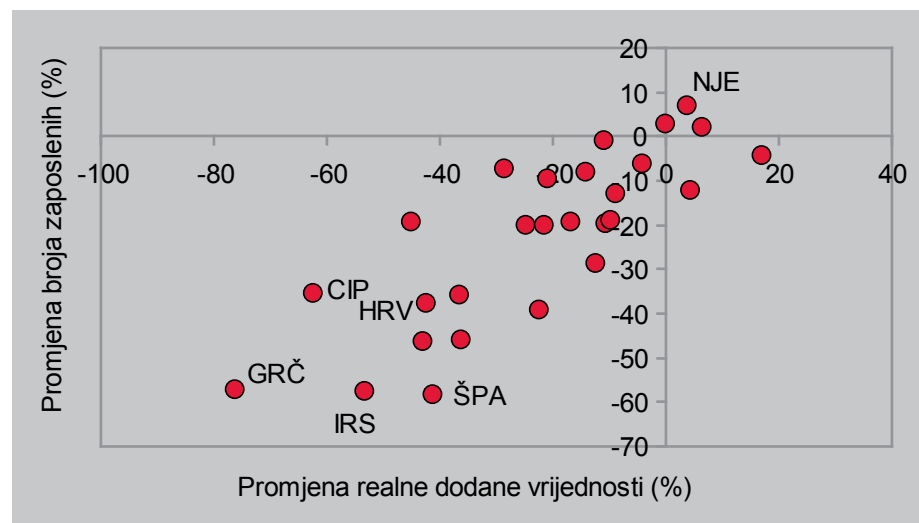
Promjena proizvodnje
i zaposlenosti
u građevinarstvu
u članicama EU

Zemlja	Promjena od 2008. do 2013. godine (%)	
	Realni BDV	Broj zaposlenih
Austrija	-11,0	-1,0
Belgija	6,5	2,2
Bugarska	-22,3	-39,4
Cipar	-62,5	-35,7
Češka	-8,9	-12,9
Danska	-16,8	-19,3
Estonija	-12,3	-28,7
Finska	-4,2	-6,3
Francuska	-14,0	-8,3
Grčka	-76,3	-57,1
Hrvatska	-42,3	-37,8
Irska	-53,3	-57,5
Italija	-24,7	-20,3
Latvija	-36,1	-45,9
Litva	-36,5	-36,0
Luksemburg	4,5	-12,1
Mađarska	-10,5	-19,8
Nizozemska	-21,3	-20,2
Njemačka	3,7	6,9
Poljska	17,0	-4,3
Portugal	-43,0	-46,3
Rumunjska	-28,4	-7,5
Slovačka	-20,7	-9,7
Slovenija	-44,9	-19,2
Španjolska	-41,2	-58,2
Švedska	-0,1	2,6
UK	-9,8	-18,9

Slika 2.2.1

Izvor: Eurostat, a.

Odnos između
promjene proizvodnje
i zaposlenosti
u građevinarstvu

Izvor: Eurostat, a.

negativnog rasta, on vrlo vjerojatno vrijedi i za slučajave pozitivnog rasta. Drugim riječima, povećanje građevinskih aktivnosti vjerojatno bi bilo relativno učinkovito sredstvo za povećanje broja zaposlenih.

Sljedeća tablica prikazuje podatke o promjeni realne dodane vrijednosti i broja zaposlenih u djelatnostima trgovine, prijevoza i ugostiteljstva u razdoblju od 2008. do 2013. godine u zemljama članicama Europske unije. Najveći pad proizvodne aktivnosti u spomenutim djelatnostima zabilježen je u Grčkoj, Irskoj i Hrvatskoj, dok je najveće povećanje ostvareno u Poljskoj, Bugarskoj i Švedskoj. Postotni pad zaposlenosti u Grčkoj i Irskoj bio je znatno manji od postotnog pada realne dodane vrijednosti, dok je u Hrvatskoj bio gotovo isti. Nasuprot tome, u Latviji je došlo do značajnog pada broja zaposlenih, ali do samo malog pada realne dodane vrijednosti u spomenutim djelatnostima. To bi moglo odražavati velik porast produktivnosti rada, ali može biti riječ i o netočnim podacima. Takva neusklađenost je također prisutna kod podataka za Portugal, u kojem je broj zaposlenih značajno pao dok se proizvodna aktivnost malo povećala. U Poljskoj se proizvodnja značajno povećala, a broj zaposlenih je malo pao, što također može upućivati na rast produktivnosti rada, kao i kod prethodno spomenutih djelatnosti. Neusklađenost suprotnog predznaka prisutna je u Mađarskoj u kojoj je proizvodnja pala puno više nego broj zaposlenih.

Zemlja	Promjena od 2008. do 2013. godine (%)	
	Realni BDV	Broj zaposlenih
Austrija	-2,7	-4,3
Belgija	-2,1	2,1
Bugarska	7,9	-4,3
Cipar	-10,4	2,7
Češka	-1,0	-3,9
Danska	-3,7	-9,7
Estonija	-7,8	-8,9
Finska	-8,0	-6,0
Francuska	1,3	-3,1
Grčka	-37,8	-19,4
Hrvatska	-17,1	-16,9
Irska	-23,8	-7,3
Italija	-9,3	-2,8
Latvija	-1,3	-16,1
Litva	4,2	-5,6
Luksemburg	-7,4	-3,9
Mađarska	-13,2	-3,5
Nizozemska	-3,7	-2,3
Njemačka	-3,4	9,2
Poljska	14,6	-1,6
Portugal	2,7	-10,4
Rumunjska	-3,8	5,3
Slovačka	1,4	0,2
Slovenija	-9,7	-8,0
Španjolska	0,7	-11,3
Švedska	6,8	0,2
UK	-3,2	-2,7

Izvor: Eurostat, a.

Tablica 2.2.3

Promjena proizvodnje i zaposlenosti u trgovini, prijevozu i ugostiteljstvu u članicama EU

U sljedećoj su tablici prikazani podaci o promjeni realne dodane vrijednosti i promjene broja zaposlenih u informacijskim i komunikacijskim djelatnostima. Najveći pad proizvodne aktivnosti zabilježen je u Grčkoj, Nizozemskoj i

Portugalu, a Hrvatska se po opsegu pada našla između Češke i Austrije. Izrazito veliko povećanje realne dodane vrijednosti imali su Irska i Luksemburg. Najveći pad zaposlenosti zabilježen je u Nizozemskoj, Hrvatskoj i Španjolskoj, a do smanjenja broja zaposlenih došlo je i u Njemačkoj unatoč značajnom

Tablica 2.2.4

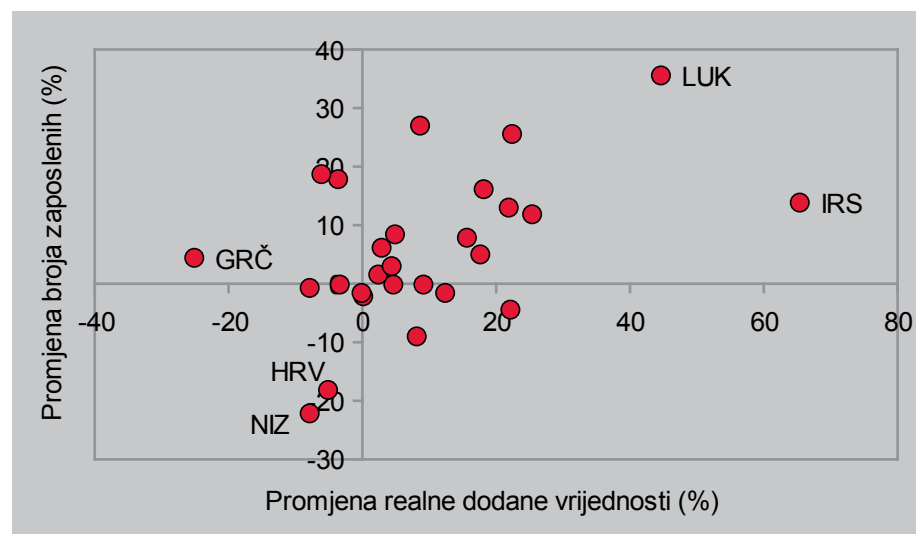
Promjena proizvodnje i zaposlenosti u informacijskim i komunikacijskim djelatnostima u članicama EU

Zemlja	Promjena od 2008. do 2013. godine (%)	
	Realni BDV	Broj zaposlenih
Austrija	-3,4	17,8
Belgija	5,0	8,4
Bugarska	3,1	5,9
Cipar	0,2	-2,2
Češka	-6,0	18,7
Danska	12,4	-1,7
Estonija	22,5	25,3
Finska	17,8	4,9
Francuska	2,4	1,5
Grčka	-25,0	4,4
Hrvatska	-5,0	-18,4
Irska	65,5	13,7
Italija	-3,2	-0,3
Latvija	0,1	-1,7
Litva	4,4	3,0
Luksemburg	44,7	35,3
Mađarska	18,2	15,9
Nizozemska	-7,8	-22,2
Njemačka	22,2	-4,5
Poljska	25,5	11,7
Portugal	-7,7	-1,0
Rumunjska	8,8	26,9
Slovačka	22,1	12,7
Slovenija	4,7	-0,3
Španjolska	8,2	-9,3
Švedska	15,8	7,8
UK	9,1	-0,2

Slika 2.2.2

Izvor: Eurostat, a.

Odnos između promjene proizvodnje i zaposlenosti u informacijskim i komunikacijskim djelatnostima

Izvor: Eurostat, a.

povećanju realne dodane vrijednosti. To može odražavati povećanje produktivnosti rada, ali može biti i odraz netočnih ili neusporedivih podataka. Općenito, između promjene proizvodnje i promjene broja zaposlenih u informacijskim i komunikacijskim djelatnostima postoji slaba pozitivna veza, kao što je to vidljivo na prethodnoj slici.

Sljedeća tablica sadrži podatke o promjeni realne dodane vrijednosti i promjeni broja zaposlenih u djelatnostima financija i osiguranja. Najveći pad realne dodane vrijednosti u spomenutim djelatnostima zabilježen je u Grčkoj, Irskoj i Estoniji, dok su najveće povećanje imale Slovačka, Švedska i Bugarska. U Hrvatskoj je ostvareno malo povećanje proizvodnje u tim djelatnostima. Što se tiče promjene broja zaposlenih, u Luksemburgu, Rumunjskoj, Latviji i Poljskoj došlo je do značajnog smanjenja broja zaposlenih usprkos isto tako značajnom povećanju realne dodane vrijednosti, što vjerojatno odražava netočnost ili neusporedivost podataka.

Zemlja	Promjena od 2008. do 2013. godine (%)	
	Realni BDV	Broj zaposlenih
Austrija	5,3	2,0
Belgija	6,5	-10,4
Bugarska	15,7	-9,4
Cipar	1,8	13,4
Češka	12,5	18,0
Danska	-13,7	-9,8
Estonija	-21,9	1,0
Finska	-6,5	-5,1
Francuska	12,4	-0,3
Grčka	-23,5	-6,9
Hrvatska	1,5	1,7
Irska	-22,1	-3,2
Italija	14,6	-3,7
Latvija	-21,5	21,1
Litva	12,1	-5,9
Luksemburg	-13,8	38,8
Mađarska	-13,5	2,7
Nizozemska	-4,9	7,0
Njemačka	-0,3	-1,5
Poljska	-16,9	10,9
Portugal	-1,2	-8,2
Rumunjska	-10,5	15,0
Slovačka	31,4	-5,8
Slovenija	-9,1	5,8
Španjolska	-15,6	-11,7
Švedska	21,4	2,7
UK	-12,2	-9,1

Tablica 2.2.5

Promjena proizvodnje i zaposlenosti u djelatnostima financija i osiguranja u članicama EU

Izvor: Eurostat, a.

U sljedećoj tablici prikazana je promjena realne dodane vrijednosti i broja zaposlenih u djelatnostima profesionalnih i administrativnih usluga. Najveći rast aktivnosti u spomenutim djelatnostima imale su Irska, Rumunjska i Poljska, dok je najveći pad zabilježen u Grčkoj, Latviji i Nizozemskoj, a i Hrvatska se našla među zemljama u kojima se aktivnost smanjila. Neobično veliko povećanje aktivnosti u Irskoj popraćeno je nezanemarivim opadanjem broja zaposlenih. Nasuprot tome, u Luksemburgu je ostvareno neobično veliko povećanje broja

zaposlenih uz malo smanjenje realne dodane vrijednosti. U Hrvatskoj se također povećao broj zaposlenih uz smanjenje aktivnosti. Takve neusklađenosti dovode u pitanje točnost odnosno usporedivost podataka.

Tablica 2.2.6
Promjena proizvodnje
i zaposlenosti
u djelatnostima
profesionalnih
i administrativnih
usluga
u članicama EU

Zemlja	Promjena od 2008. do 2013. godine (%)	
	Realni BDV	Broj zaposlenih
Austrija	3,7	6,7
Belgija	3,5	30,1
Bugarska	9,1	30,5
Cipar	9,6	14,9
Češka	-6,4	7,8
Danska	16,4	4,1
Estonija	0,6	27,5
Finska	-0,3	1,5
Francuska	0,5	6,1
Grčka	-35,6	-13,4
Hrvatska	-8,1	4,5
Irska	60,8	-9,6
Italija	-7,6	-2,0
Latvija	-11,8	9,2
Litva	-9,7	17,6
Luksemburg	-4,3	28,4
Mađarska	0,9	16,2
Nizozemska	-11,2	7,0
Njemačka	1,4	11,4
Poljska	21,1	20,9
Portugal	-6,1	1,0
Rumunjska	33,1	27,5
Slovačka	17,5	-2,0
Slovenija	-3,9	2,0
Španjolska	0,4	-6,5
Švedska	17,1	9,0
UK	10,7	22,5

Izvor: Eurostat, a.

Nakon pregleda podataka o promjeni realne dodane vrijednosti i promjeni broja zaposlenih prema anketi radne snage u nekim tržišnim djelatnostima tijekom razdoblja od 2008. do 2013. godine u zemljama članicama Europske unije, može se zaključiti da se često pojavljuje neusklađenost promjena, što vjerojatno odražava netočnost i/ili neusporedivost podataka, premda ne treba isključiti mogućnost utjecaja značajnih promjena u produktivnosti rada budući da je riječ o razmjerno dugom (petogodišnjem) razdoblju tijekom kojeg do takvih promjena može doći. Kvaliteta podataka, dakle, ne omogućuje donošenje pouzdanih zaključaka o odnosima između promjena aktivnosti i zaposlenosti u pojedinim djelatnostima. Jedina djelatnost u kojoj je zabilježena razmjerno čvrsta veza između promjene realne dodane vrijednosti i promjene broja zaposlenih je građevinarstvo. Stoga se jedino u slučaju građevinarstva može tvrditi da značajna promjena realne dodane vrijednosti donosi i značajnu promjenu broja zaposlenih.

3. Sastav proizvodnje i zaposlenosti prema djelatnosti u zemljama članicama Europske unije

3.1 Udio pojedinih djelatnosti u ukupnoj dodanoj vrijednosti i zaposlenosti

U sljedećoj tablici prikazan je udio poljoprivrede u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti i zaposlenosti prema anketi radne snage u zemljama članicama Europske unije u 2013. godini. Daleko najveći udio poljoprivrede u ukupnoj vrijednosti proizvodnje imala je Rumunjska, iza koje su slijedile Grčka, Hrvatska i Poljska. U ostalim je zemljama spomenuti udio znatno manji, a najmanji je u Ujedinjenom Kraljevstvu, na Malti, te u Belgiji i Njemačkoj.

Zemlja	Udio u ukupnom (%)	
	BDV-u	Zaposlenosti
Austrija	4,7	1,5
Belgija	1,4	0,8
Bugarska	6,7	4,9
Cipar	3,1	2,7
Češka	3,0	2,4
Danska	2,5	1,3
Estonija	4,3	3,9
Finska	4,1	2,8
Francuska	3,1	1,8
Grčka	13,7	3,7
Hrvatska	12,3	4,4
Irska	5,7	1,9
Italija	3,6	2,1
Latvija	8,1	4,9
Litva	8,5	3,8
Luksemburg	1,6	0,3
Mađarska	4,9	4,8
Malta	1,3	1,6
Nizozemska	1,9	1,6
Njemačka	1,4	0,8
Poljska	12,0	3,8
Portugal	9,9	2,4
Rumunjska	28,5	6,4
Slovačka	3,3	3,0
Slovenija	8,5	2,9
Španjolska	4,3	2,6
Švedska	2,0	1,5
UK	1,1	0,6

Tablica 3.1.1

Udio poljoprivrede u ukupnoj proizvodnji i zaposlenosti u članicama EU

Izvor: Eurostat, a. Napomena: zbroj udjela u zaposlenosti u nekim zemljama ne mora davati jedno cijelo zbog nedostatka odgovora; ova napomena odnosi se na sve tablice.

Razlike između zemalja u udjelu osoba koje rade u poljoprivredi u ukupnom broju zaposlenih također su velike, ali ipak znatno manje nego razlike u udjelu poljoprivrede u proizvodnji. Štoviše, razlike u udjelu u proizvodnji i razlike u udjelu u zaposlenosti nisu usklađene. Tako, na primjer, Poljska s udjelom zaposlenih u poljoprivredi od 3,8 posto ima udio poljoprivrede u ukupnoj

dodanoj vrijednosti od 12 posto, dok Mađarska s udjelom u zaposlenosti od 4,8 posto ima udio u dodanoj vrijednosti od 4,9 posto. Premda se ne može isključiti mogućnost utjecaja razlika u produktivnosti rada i razlika u cijenama, vjerojatno je riječ (i) o odrazu netočnosti u mjerenju poljoprivredne proizvodnje i/ili zaposlenosti u poljoprivredi.

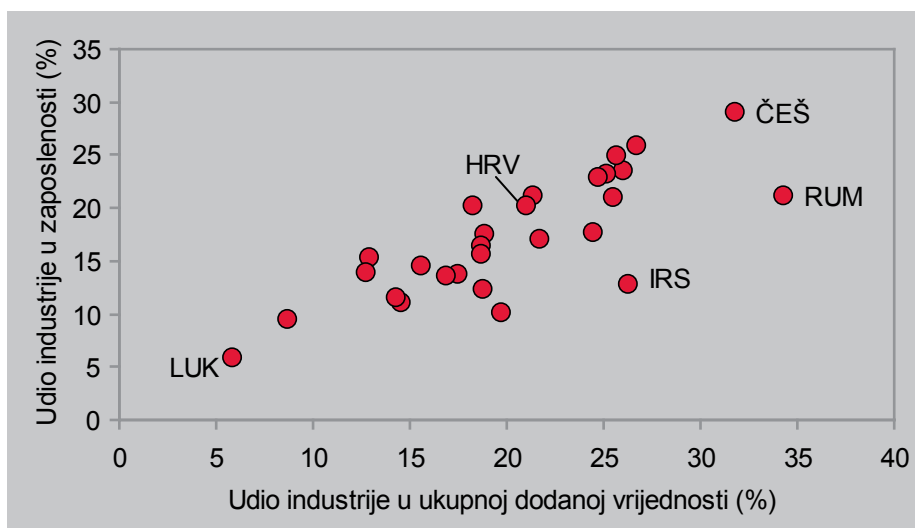
Sljedeća tablica sadrži podatke o udjelu industrije u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti. Industrija obuhvaća, osim prerađivačke industrije, rudarstvo i vađenje, te opskrbu električnom energijom, grijanjem, plinom i vodom. Najveći udio industrije u vrijednosti proizvodnje zabilježen je u Rumunjskoj, Češkoj i Slovačkoj, a najmanji u Luksemburgu, na Cipru, te u Francuskoj, dok se Hrvatska nalazila u sredini ljestvice između Estonije i Nizozemske.

Tablica 3.1.2
Udio industrije
u ukupnoj proizvodnji
i zaposlenosti
u članicama EU

Zemlja	Udio u ukupnom (%)	
	BDV-u	Zaposlenosti
Austrija	15,6	14,4
Belgija	25,2	23,1
Bugarska	31,8	29,0
Cipar	16,9	13,5
Češka	25,5	21,0
Danska	21,4	21,2
Estonija	26,3	12,8
Finska	14,6	11,0
Francuska	17,5	13,7
Grčka	12,8	13,9
Hrvatska	21,0	20,1
Irska	18,3	20,2
Italija	8,7	9,5
Latvija	18,7	16,4
Litva	24,5	17,6
Luksemburg	5,9	5,8
Mađarska	26,0	23,5
Malta	12,9	15,3
Nizozemska	19,7	10,1
Njemačka	21,7	17,0
Poljska	24,7	22,9
Portugal	18,9	17,5
Rumunjska	34,3	21,2
Slovačka	25,7	24,9
Slovenija	26,7	25,8
Španjolska	18,7	15,6
Švedska	18,8	12,3
UK	14,3	11,5

Izvor: Eurostat, a.

Za razliku od poljoprivrede, kod industrije postoji veza između udjela u proizvodnji i udjela u zaposlenosti. Tako je, na primjer, Češka zemlja s drugim po visini udjelom industrije u vrijednosti ukupne proizvodnje i s najvećim udjelom zaposlenih u industriji. Postoje, međutim, i značajna odstupanja. Tako Rumunjska ima najveći udio industrije u ukupnoj dodanoj vrijednosti, ali po visini udjela zaposlenih u industriji nije među prvih šest. Takva odstupanja također otvaraju pitanje točnosti mjerenja u nekim zemljama. Nasuprot tome, Hrvatska zauzima slično mjesto u sredini ljestvice i po visini udjela industrije u proizvodnji i po visini udjela industrije u ukupnom broju zaposlenih. Spomenuta veza prikazana je na sljedećoj slici.

Slika 3.1.1

Odnos između udjela industrije u proizvodnji i zaposlenosti

Izvor: Eurostat, a.

Sljedeća tablica sadrži podatke o udjelu građevinarstva u ukupnoj dodanoj vrijednosti i u ukupnom broju zaposlenih. Najveći udio građevinarstva u proizvodnji imale su Rumunjska, Španjolska i Slovačka, a najmanji Irska, Grčka i Cipar. Hrvatska se po visini spomenutog udjela nalazila između Portugala s

Zemlja	Udio u ukupnom (%)	
	BDV-u	Zaposlenosti
Austrija	6,9	8,9
Belgija	5,7	7,3
Bugarska	5,6	7,1
Cipar	4,0	8,1
Češka	6,0	8,5
Danska	4,6	5,9
Estonija	7,5	9,1
Finska	6,8	7,2
Francuska	6,0	6,8
Grčka	1,8	4,7
Hrvatska	5,3	6,6
Irska	1,7	5,4
Italija	5,6	7,1
Latvija	6,4	7,5
Litva	6,5	7,7
Luksemburg	6,3	5,8
Mađarska	4,1	6,4
Malta	4,1	6,4
Nizozemska	4,7	5,0
Njemačka	4,7	6,8
Poljska	6,5	7,6
Portugal	4,3	6,7
Rumunjska	9,2	7,5
Slovačka	7,6	10,0
Slovenija	5,7	5,9
Španjolska	7,8	6,0
Švedska	5,4	6,7
UK	6,1	7,2

Tablica 3.1.3

Udio građevinarstva u ukupnoj proizvodnji i zaposlenosti u članicama EU

Izvor: Eurostat, a.

jedne strane, te Malte i Mađarske s druge strane. Veza između udjela građevinarstva u ukupnoj dodanoj vrijednosti i ukupnoj zaposlenosti je pozitivna, ali nije osobito čvrsta, pa stoga nije grafički prikazana. Na snagu veze osobito utječu podaci za Irsku i Grčku kod kojih je došlo do drastičnog smanjenja građevinskih aktivnosti.

Udio trgovine, prijevoza i ugostiteljstva u ukupnoj vrijednosti proizvodnje i zaposlenosti prikazuje sljedeća tablica. Pokazani su objedinjeni podaci za sve tri djelatnosti jer podaci o bruto dodanoj vrijednosti na nižoj razini agregiranosti za Hrvatsku nisu dostupni. Po visini udjela spomenutih djelatnosti u ukupnoj dodanoj vrijednosti predvodile su Litva, Latvija i Poljska, a na začelju su se nalazile Rumunjska, Njemačka i Irska. Hrvatska se po visini udjela nalazila u sredini ljestvice između Italije i Slovenije. Što se tiče udjela navedenih djelatnosti u zaposlenosti, vrh ljestvice zauzimale su Cipar, Grčka i Španjolska, a dno Luksemburg, Rumunjska i Švedska. Hrvatska se po visini tog pokazatelja nalazila između Austrije i Portugala. Očito da na udio trgovine, prijevoza i ugostiteljstva u ukupnoj zaposlenosti utječe geografski položaj odnosno uloga turizma s jedne strane, te relativni opseg drugih djelatnosti s druge strane.

Tablica 3.1.4
Udio trgovine, prijevoza
i ugostiteljstva
u ukupnoj proizvodnji
i zaposlenosti
u članicama EU

Zemlja	Udio u ukupnom (%)	
	BDV-u	Zaposlenosti
Austrija	21,9	25,6
Belgija	19,8	22,4
Bugarska	19,5	29,1
Cipar	24,3	30,7
Češka	19,2	22,0
Danska	19,7	22,6
Estonija	21,6	24,4
Finska	17,0	21,4
Francuska	18,2	21,4
Grčka	22,7	30,2
Hrvatska	20,7	25,3
Irska	15,6	26,1
Italija	20,8	25,0
Latvija	29,1	26,6
Litva	33,2	27,6
Luksemburg	17,6	15,6
Mađarska	17,6	24,5
Malta	21,2	28,7
Nizozemska	18,6	23,0
Njemačka	14,5	23,1
Poljska	27,3	22,3
Portugal	25,4	25,2
Rumunjska	12,5	20,1
Slovačka	22,8	24,1
Slovenija	20,6	22,3
Španjolska	25,9	29,2
Švedska	17,5	20,2
UK	18,5	23,5

Izvor: Eurostat, a.

Budući da geografski položaj odnosno turistička potražnja mogu značajno utjecati na strukturu zaposlenosti, u sljedećoj je tablici posebno prikazan udio prijevoza i ugostiteljstva u ukupnoj zaposlenosti. Najveći udio zaposlenih u prijevozu imale su Latvija, Estonija i Litva, što odražava njihov geografski

odnosno prometni položaj. Po visini udjela zaposlenih u ugostiteljstvu predvodili su Malta, Cipar i Španjolska, nakon kojih su slijedili Grčka, Irska, Portugal i Hrvatska. Riječ je, dakle, o zemljama u kojima turistička potražnja igra značajnu ulogu u određivanju strukture zaposlenosti. Što se tiče Hrvatske, udio zaposlenih u ugostiteljstvu nije viši nego u drugim turističkim zemljama, naprotiv, čak je nešto niži, što, dakle, proturječi dojmu da je Hrvatska „izrazito turistička zemlja“. Na dnu ljestvice po visini udjela ugostiteljstva u zaposlenosti nalazile su se Rumunjska, Poljska, Litva, Luksemburg i Latvija. Neke od zemalja s najvećim udjelom prijevoza u ukupnoj zaposlenosti imale su, dakle, najniži udio ugostiteljstva. Pokazalo se, dakle, korisnim posebno promatrati udio pojedinih djelatnosti u ukupnoj zaposlenosti jer objedinjeni podaci mogu navesti na pogrešan zaključak.

Zemlja	Udio u ukupnoj zaposlenosti (%)	
	Prijevoz	Ugostiteljstvo
Austrija	5,2	5,9
Belgija	5,3	3,2
Bugarska	6,2	5,0
Cipar	4,1	8,0
Češka	6,1	3,6
Danska	4,7	3,7
Estonija	7,6	3,8
Finska	5,8	3,5
Francuska	5,3	3,7
Grčka	5,0	7,2
Hrvatska	6,4	6,1
Irska	4,7	7,0
Italija	4,7	5,6
Latvija	8,7	3,0
Litva	7,3	2,6
Luksemburg	4,2	2,9
Mađarska	6,7	4,1
Malta	5,7	8,5
Nizozemska	4,4	3,8
Njemačka	4,9	3,9
Poljska	5,9	2,1
Portugal	4,1	6,5
Rumunjska	5,0	2,1
Slovačka	6,4	4,8
Slovenija	5,4	4,2
Španjolska	4,9	7,8
Švedska	5,2	3,3
UK	5,0	5,1

Tablica 3.1.5

Udio prijevoza i ugostiteljstva u ukupnoj zaposlenosti u članicama EU

Izvor: Eurostat, a. Napomena: podaci o bruto dodanoj vrijednosti na ovoj razini agregiranosti za Hrvatsku nisu dostupni.

Tablica u nastavku sadrži podatke o udjelu djelatnosti informacija i komunikacija u ukupnoj dodanoj vrijednosti i zaposlenosti. Po visini udjela tih djelatnosti u ukupnoj vrijednosti proizvodnje daleko iznad svih predvodila je Irska, a slijedili su Ujedinjeno Kraljevstvo, Malta i Luksemburg, a na dnu ljestvice nalazili su se Litva, Austrija i Poljska, dok je Hrvatska zauzimala mjesto između Estonije i Češke. Veza između udjela spomenutih djelatnosti u vrijednosti proizvodnje i udjela u zaposlenosti, koja je prikazana na slici nakon tablice, relativno je čvrsta s obzirom da je riječ o djelatnostima koje ne obuhvaćaju velik broj zaposlenih.

Tablica 3.1.6

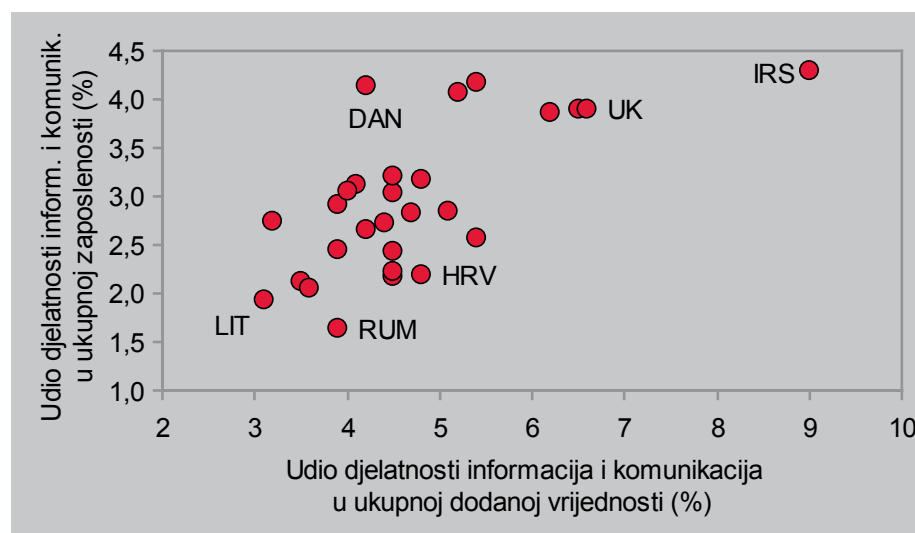
Udio djelatnosti
informacija i komunikacija
u ukupnoj proizvodnji
i zaposlenosti
u članicama EU

Zemlja	Udio u ukupnom (%)	
	BDV-u	Zaposlenosti
Austrija	3,2	2,7
Belgija	4,1	3,1
Bugarska	5,4	2,6
Cipar	4,5	2,4
Češka	4,7	2,8
Danska	4,2	4,1
Estonija	4,8	3,2
Finska	5,2	4,1
Francuska	4,2	2,7
Grčka	4,5	2,2
Hrvatska	4,8	2,2
Irska	9,0	4,3
Italija	3,9	2,5
Latvija	4,4	2,7
Litva	3,1	1,9
Luksemburg	6,2	3,9
Mađarska	5,1	2,8
Malta	6,5	3,9
Nizozemska	4,5	3,0
Njemačka	3,9	2,9
Poljska	3,5	2,1
Portugal	3,6	2,0
Rumunjska	3,9	1,6
Slovačka	4,5	2,2
Slovenija	4,5	3,2
Španjolska	4,0	3,1
Švedska	5,4	4,2
UK	6,6	3,9

Izvor: Eurostat, a.

Slika 3.1.2

Odnos između
udjela djelatnosti
informacija
i komunikacija
u proizvodnji
i zaposlenosti

Izvor: Eurostat, a.

Udio djelatnosti financija i osiguranja u ukupnoj dodanoj vrijednosti i zaposlenosti prikazan je u sljedećoj tablici. Daleko najveći udio financija i osiguranja u ukupnoj vrijednosti imao je Luksemburg, što je i razumljivo s obzirom na njegovu poreznu politiku prema financijskim aktivnostima u prethodnom razdoblju. Na drugom je mjestu bio Cipar, što je razumljivo iz istog razloga. Nakon njega, međutim, dolazi Irska, koja još k tome zauzima mjesto iznad Ujedinjenog Kraljevstva, zajedno s Nizozemskom i Maltom. Ujedinjeno Kraljevstvo odnosno njegov glavni grad zbog svoje veličine imaju dominantnu ulogu u svjetskim financijama, ali relativni opseg financija i osiguranja unutar zemlje nije toliko visok. Iza Ujedinjenog Kraljevstva slijede Bugarska i Hrvatska. Hrvatska, dakle, spada u zemlje s relativno visokim udjelom financija i osiguranja u ukupnoj dodanoj vrijednosti. Najmanji udio imale su Litva, Rumunjska, Finska, Estonija i Latvija. Izgleda, dakle, da baltičke zemlje nisu osobito sklone razvoju financijskih aktivnosti.

Zemlja	Udio u ukupnom (%)	
	BDV-u	Zaposlenosti
Austrija	5,0	3,5
Belgija	6,5	3,5
Bugarska	7,2	1,8
Cipar	10,2	6,1
Češka	4,4	2,8
Danska	6,5	2,9
Estonija	3,2	1,6
Finska	2,5	2,0
Francuska	5,0	3,2
Grčka	4,8	3,0
Hrvatska	6,7	2,5
Irska	10,1	4,8
Italija	5,5	2,8
Latvija	3,7	2,4
Litva	2,4	1,4
Luksemburg	25,4	12,6
Mađarska	4,9	2,4
Malta	8,1	4,6
Nizozemska	8,7	3,3
Njemačka	4,1	3,2
Poljska	4,3	2,4
Portugal	5,8	1,9
Rumunjska	2,5	1,4
Slovačka	4,1	2,3
Slovenija	4,1	2,8
Španjolska	3,9	2,6
Švedska	4,9	2,1
UK	7,8	3,9

Izvor: Eurostat, a.

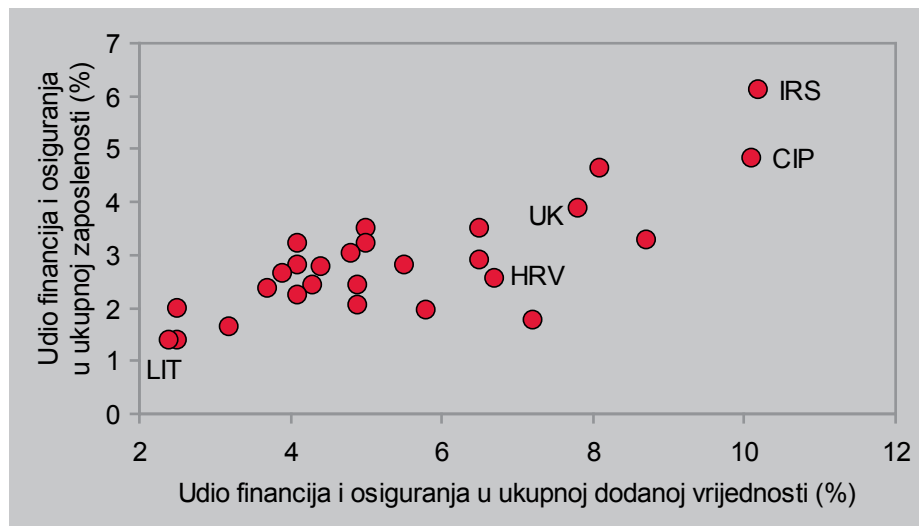
Između udjela djelatnosti financija i osiguranja u ukupnoj dodanoj vrijednosti i njihovog udjela u zaposlenosti postoji čvrsta veza, čak i kada se iz uzorka isključi Luksemburg, kao što je to vidljivo na sljedećoj slici. Razlog tome vjerojatno je radno-intenzivni karakter spomenutih djelatnosti. Iz njega proizlazi razmjerno čvrsta veza između relativnog opsega aktivnosti i relativnog opsega zaposlenosti unatoč mnogim čimbenicima koji takvu vezu slabe.

Tablica 3.1.7

Udio djelatnosti financija i osiguranja u ukupnoj proizvodnji i zaposlenosti u članicama EU

Slika 3.1.3

Odnos između udjela financija i osiguranja u proizvodnji i zaposlenosti

Izvor: Eurostat, a. Napomena: podaci za Luksemburg nisu prikazani.

Sljedeća tablica sadržava podatke o udjelu poslovanja nekretninama u ukupnoj dodanoj vrijednosti i zaposlenosti. Odmah je uočljivo da je udio u ukupnoj dodanoj

Tablica 3.1.7

Udio poslovanja nekretninama u ukupnoj proizvodnji i zaposlenosti u članicama EU

Zemlja	Udio u ukupnom (%)	
	BDV-u	Zaposlenosti
Austrija	10,0	0,9
Belgija	8,9	0,7
Bugarska	9,7	0,3
Cipar	11,6	0,4
Češka	7,1	1,0
Danska	10,8	0,9
Estonija	12,4	1,9
Finska	13,1	0,9
Francuska	13,3	1,4
Grčka	16,7	0,1
Hrvatska	11,1	0,3
Irska	6,9	0,5
Italija	14,3	0,7
Latvija	9,9	2,5
Litva	5,5	1,2
Luksemburg	9,6	0,8
Mađarska	8,6	0,5
Malta	5,7	0,6
Nizozemska	6,1	0,8
Njemačka	12,2	0,6
Poljska	5,9	0,9
Portugal	10,2	0,6
Rumunjska	9,0	0,2
Slovačka	6,8	0,8
Slovenija	7,5	0,4
Španjolska	8,4	0,5
Švedska	9,2	1,5
UK	10,9	1,1

Izvor: Eurostat, a.

vrijednosti u svakoj zemlji daleko veći od udjela u zaposlenosti. To proizlazi iz činjenice da poslovanje nekretninama obuhvaća i vrijednost korištenja nekretnine od strane samih vlasnika. Budući da između dodane vrijednosti i zaposlenosti kod ove djelatnosti ne postoji veza, detaljnija analiza položaja pojedinih zemalja ovdje nije potrebna.

Udio stručnih, znanstvenih i tehničkih, te administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti u ukupnoj dodanoj vrijednosti i ukupnoj zaposlenosti prikazan je u sljedećoj tablici. Najveći udio spomenutih djelatnosti u ukupnoj vrijednosti proizvodnje zabilježen je u Belgiji, Ujedinjenom Kraljevstvu, Francuskoj i Njemačkoj, a najmanji u Grčkoj, Litvi i Bugarskoj, dok se Hrvatska po visini tog pokazatelja nalazila u donjem dijelu ljestvice između Cipra i Poljske.

Zemlja	Udio u ukupnom (%)	
	BDV-u	Zaposlenosti
Austrija	9,1	8,9
Belgija	13,2	10,6
Bugarska	5,6	6,9
Cipar	7,6	9,3
Češka	6,8	7,1
Danska	8,9	8,5
Estonija	8,0	7,9
Finska	8,4	10,6
Francuska	12,4	9,1
Grčka	4,6	7,4
Hrvatska	7,5	6,0
Irska	8,7	9,1
Italija	8,8	10,1
Latvija	7,0	6,6
Litva	5,6	7,3
Luksemburg	10,9	10,4
Mađarska	8,4	7,5
Malta	10,8	7,2
Nizozemska	10,9	11,6
Njemačka	11,4	10,3
Poljska	7,2	6,0
Portugal	6,5	7,0
Rumunjska	7,0	3,9
Slovačka	7,7	5,8
Slovenija	9,0	7,0
Španjolska	7,8	10,0
Švedska	9,9	12,7
UK	12,5	11,5

Izvor: Eurostat, a.

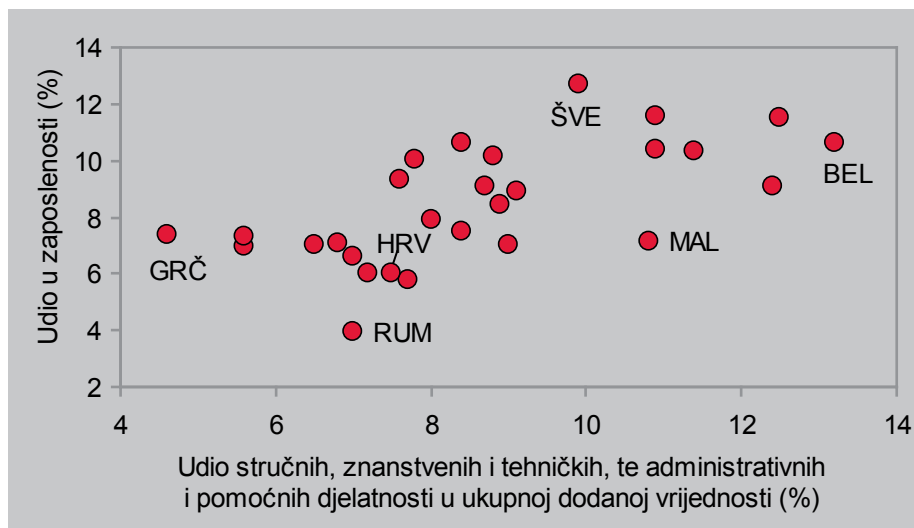
Između udjela stručnih, znanstvenih i tehničkih, te administrativnih i pomoćnih djelatnosti u ukupnoj dodanoj vrijednosti i udjela u zaposlenosti postoji umjereno čvrsta veza, kao što je to vidljivo na sljedećoj slici. Kao što je to prethodno spomenuto, Belgija ima najveći udio navedenih djelatnosti u vrijednosti proizvodnje, ali po visini udjela zaposlenih predvodi Švedska, premda nije u samom vrhu po udjelu u dodanoj vrijednosti, što značajno slabi prikazanu statističku vezu. Podaci za Maltu također slabe povezanost, ali u suprotnom smjeru. Nasuprot tome, podaci za Hrvatsku pridonose čvrstoći veze jer je u njoj relativno nizak i udio spomenutih djelatnosti u ukupnoj dodanoj vrijednosti i udio u zaposlenosti.

Tablica 3.1.8

Udio stručnih, znanstvenih i tehničkih, te administrativnih i pomoćnih djelatnosti u ukupnoj proizvodnji i zaposlenosti u članicama EU

Slika 3.1.4

Odnos između udjela stručnih djelatnosti u proizvodnji i zaposlenosti

Izvor: Eurostat, a.

U sljedećoj tablici prikazan je udio javne uprave i obrane, obrazovanja, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi u ukupnoj dodanoj vrijednosti i zaposlenosti. Najveći udio navedenih djelatnosti u ukupnoj dodanoj vrijednosti imale su

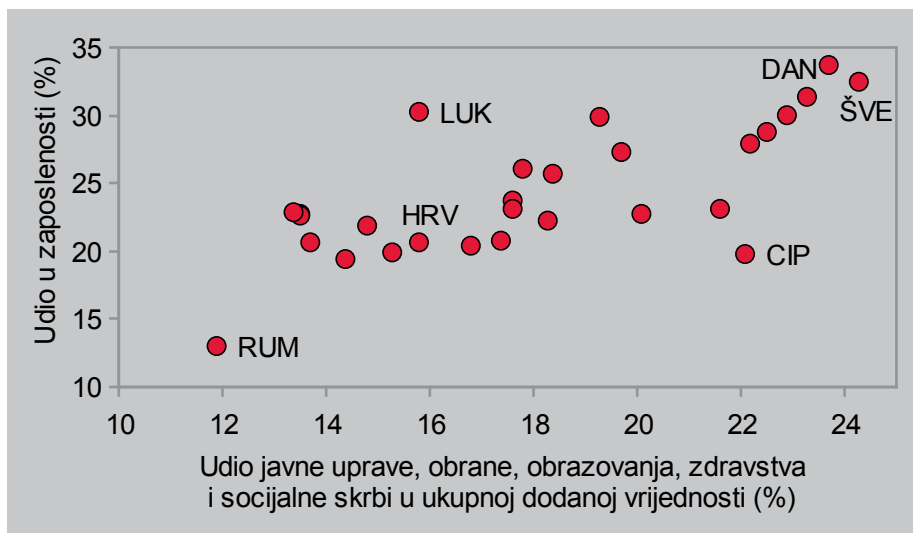
Tablica 3.1.9

Udio javne uprave i obrane, obrazovanja, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi u ukupnoj proizvodnji i zaposlenosti u članicama EU

Zemlja	Udio u ukupnom (%)	
	BDV-u	Zaposlenosti
Austrija	17,6	23,0
Belgija	23,3	31,2
Bugarska	14,4	19,3
Cipar	22,1	19,7
Češka	15,3	19,8
Danska	23,7	33,7
Estonija	14,8	21,8
Finska	22,2	27,9
Francuska	22,9	30,0
Grčka	21,6	23,1
Hrvatska	15,8	20,6
Irska	17,8	26,0
Italija	16,8	20,3
Latvija	13,4	22,8
Litva	13,5	22,6
Luksemburg	15,8	30,2
Mađarska	17,6	23,7
Malta	19,7	27,3
Nizozemska	22,5	28,7
Njemačka	18,4	25,6
Poljska	13,7	20,6
Portugal	20,1	22,7
Rumunjska	11,9	12,9
Slovačka	13,5	22,7
Slovenija	17,4	20,8
Španjolska	18,3	22,2
Švedska	24,3	32,5
UK	19,3	29,8

Izvor: Eurostat, a.

Švedska, Danska i Belgija, a najmanji Rumunjska, Latvija i Slovačka, dok se Hrvatska po visini spomenutog pokazatelja nalazila u donjoj polovici ljestvice između Italije i Češke. Poredak zemalja po udjelu navedenih djelatnosti u ukupnoj zaposlenosti je sličan, predvode Danska, Švedska i Belgija, a na začelju su Rumunjska, Bugarska i Cipar, dok Hrvatska zauzima mjesto u donjem dijelu ljestvice između Slovenije i Poljske.

Slika 3.1.5

Odnos između udjela javnih usluga u proizvodnji i zaposlenosti

Izvor: Eurostat, a.

Zahvaljujući sličnosti u poretku zemalja po visini udjela javne uprave, obrane, obrazovanja, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi u ukupnoj dodanoj vrijednosti i zaposlenosti, između njih postoji razmjerno čvrsta veza, kao što je to vidljivo na prethodnoj slici. Tako su oba udjela visoka u Danskoj i Švedskoj, a veoma niska u Rumunjskoj. Podaci za neke zemlje, međutim, značajno odstupaju od opisanog odnosa i stoga slabe prikazanu vezu. Tako Luksemburg ima relativno visok postotak zaposlenih u navedenim djelatnostima, ali relativno nizak udio u ukupnoj dodanoj vrijednosti, dok je kod Cipra obrnuto – relativno visok udio navedenih djelatnosti u ukupnoj dodanoj vrijednosti nije popraćen visokim udjelom u zaposlenosti. Čvrstoći prikazane veze pridonose podaci za Hrvatsku u kojoj su oba udjela relativno niska.

Tablica u nastavku detaljnije prikazuje udio javne uprave i obrane, obrazovanja, te zdravstvene zaštite i socijalne skrbi u ukupnom broju zaposlenih. Po visini udjela javne uprave (uključujući i obvezno socijalno osiguranje) i obrane, predvodili su Luksemburg, Grčka i Francuska, a na začelju su se nalazile Finska, Rumunjska i Irska, dok je Hrvatska zauzimala mjesto u sredini ljestvice između Poljske i Austrije. Što se tiče obrazovanja, najveći udio zaposlenih u toj djelatnosti imale su Švedska, Latvija i Ujedinjeno Kraljevstvo, a najmanji Rumunjska, Bugarska i Njemačka. Hrvatska se po visini tog pokazatelja nalazila u donjem dijelu ljestvice između Španjolske i Austrije. Nizak broj zaposlenih u obrazovanju u razvijenim zemljama kao što su Njemačka i Austrija vjerojatno odražava naglasak na srednjoškolskom strukovnom obrazovanju. Naposljetku, najveći udio zaposlenih u zdravstvu i socijalnoj skrbi zabilježen je u Danskoj, Finskoj, Nizozemskoj i Švedskoj, a najmanji u Rumunjskoj, na Cipru i u Bugarskoj. Razlike između zemalja u udjelu zaposlenih u zdravstvu i socijalnoj skrbi veoma su velike. Tako je spomenuti udio u Danskoj više od četiri puta veći od udjela u Rumunjskoj. Hrvatska je po udjelu zaposlenih u toj djelatnosti zauzimala mjesto na početku donjeg dijela ljestvice između Italije i Slovačke. Hrvatska se, dakle, kod sve tri skupine javnih djelatnosti u pogledu udjela u zaposlenosti nalazila u sredini ili u donjem dijelu ljestvice.

Tablica 3.1.10

Udio javne uprave i obrane, obrazovanja, zdravstvene zaštite i socijalne skrbi u ukupnoj zaposlenosti u članicama EU

Zemlja	Udio u ukupnoj zaposlenosti (%)		
	Javna uprava i obrana	Obrazovanje	Zdravstvo i socijalna skrb
Austrija	6,6	6,7	9,8
Belgija	8,5	8,8	14,0
Bugarska	7,8	6,3	5,2
Cipar	7,3	8,0	4,5
Češka	6,4	6,5	6,9
Danska	5,9	9,3	18,5
Estonija	6,9	9,0	5,9
Finska	4,5	7,1	16,3
Francuska	9,0	7,1	13,9
Grčka	9,3	7,8	6,0
Hrvatska	6,7	6,8	7,2
Irska	5,1	7,8	13,1
Italija	5,8	6,6	7,9
Latvija	6,9	10,6	5,3
Litva	6,2	9,8	6,6
Luksemburg	11,0	8,3	10,9
Mađarska	8,8	8,0	6,9
Malta	8,5	9,6	9,1
Nizozemska	6,0	6,6	16,1
Njemačka	7,0	6,4	12,2
Poljska	6,8	7,8	6,0
Portugal	6,5	7,9	8,2
Rumunjska	4,9	3,8	4,2
Slovačka	8,6	7,0	7,0
Slovenija	6,1	8,6	6,1
Španjolska	7,5	6,8	8,0
Švedska	6,3	11,0	15,2
UK	6,2	10,3	13,4

Izvor: Eurostat, a.

Može se zaključiti da Hrvatska, u usporedbi s drugim članicama Europske unije, ima relativno visok udio poljoprivrede u gospodarstvu, srednji udio industrije u gospodarstvu i zaposlenosti, visok (ali ne izrazito) udio ugostiteljstva, visok udio financijskih djelatnosti, nizak udio stručnih uslužnih djelatnosti, te srednji ili nizak udio javnih uslužnih djelatnosti.

3.2 Dodatak I: Produktivnost rada i udio javnih djelatnosti u zaposlenosti

U sljedećoj tablici prikazan je iznos proizvoda po radniku u zemljama članicama Europske unije u 2013. godini. Također je prikazan i udio javnih djelatnosti (javne uprave i obrane, obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi) u ukupnoj zaposlenosti. Slika nakon tablice pokazuje da između produktivnosti rada i udjela javnih djelatnosti postoji umjereno čvrsta pozitivna veza. To znači da visoka produktivnost rada, osobito u poljoprivredi i industriji, odnosno veći dohodak omogućuje veću potrošnju javnih usluga. Stoga je u Rumunjskoj spomenuti udio nizak, a u Luksemburgu visok. Međutim, zemlje poput Danske i Švedske imaju najveći udio javnih djelatnosti u zaposlenosti premda nisu u samome vrhu po visini produktivnosti rada. Što se tiče Hrvatske, ona, kao i Slovenija, ima relativno nisku produktivnost rada i relativno niski udio javnih djelatnosti u zaposlenosti.

3.3 Dodatak II: Udio potrošnje kućanstava i državne potrošnje, te izvoza roba i usluga u BDP-u

U sljedećoj tablici prikazan je udio potrošnje kućanstava i državne potrošnje u BDP-u u zemljama članicama Europske unije u 2013. godini. Najveći udio potrošnje kućanstava imali su Grčka, Cipar i Ujedinjeno Kraljevstvo, a najmanji Luksemburg, Nizozemska i Irska, dok se Hrvatska po visini spomenutog pokazatelja nalazila u gornjem dijelu ljestvice između Rumunjske i Italije.

Što se tiče udjela državne potrošnje, koju uglavnom čine izdaci za usluge javnih službi, predvodile su Nizozemska, Danska i Švedska, dok su se na dnu ljestvice nalazile Rumunjska, Latvija i Bugarska. Hrvatska je po visini udjela državne potrošnje zauzimala mjesto na početku gornjeg dijela ljestvice između Španjolske i Italije odnosno Estonije. Slovenija, Češka i Mađarska imaju nešto veći udio državne potrošnje od Hrvatske, dok Poljska i Slovačka imaju manji. Vrijednost oba spomenuta pokazatelja u Hrvatskoj jednak je njihovoj vrijednosti u Italiji.

Tablica 3.3.1
Udio potrošnje kućanstava i državne potrošnje u BDP-u u članicama EU

Zemlja	Udio u BDP-u (%)	
	Potrošnja kućanstava	Državna potrošnja
Austrija	53,6	19,1
Belgija	51,9	25,2
Bugarska	62,6	16,9
Cipar	68,3	18,7
Češka	49,9	20,7
Danska	48,1	28,2
Estonija	50,6	19,5
Finska	54,1	25,7
Francuska	55,3	24,9
Grčka	70,7	17,2
Hrvatska	60,0	19,9
Irska	46,7	18,0
Italija	60,0	19,9
Latvija	61,5	16,5
Litva	63,4	16,9
Luksemburg	29,3	17,5
Mađarska	52,1	20,5
Malta	56,9	20,7
Nizozemska	44,5	28,3
Njemačka	55,8	19,4
Poljska	60,0	18,0
Portugal	62,5	19,0
Rumunjska	61,1	14,9
Slovačka	56,6	17,8
Slovenija	55,3	20,2
Španjolska	58,2	20,1
Švedska	47,0	27,4
UK	64,0	21,3

Izvor: Eurostat. Napomena: podaci za Irsku odnose se na 2012. godinu.

Udio izvoza roba i usluga u BDP-u prikazan je u sljedećoj tablici. Najveći udio izvoza roba u BDP-u zabilježen je u Slovačkoj, Mađarskoj i Litvi, a najmanji na Cipru, te u Grčkoj i Ujedinjenom Kraljevstvu, dok je Hrvatska po visini tog pokazatelja zauzimala mjesto u donjem dijelu ljestvice između Francuske i Španjolske. Budući da je riječ o velikim zemljama koje po prirodi stvari imaju

nizak udio izvoza, može se reći da Hrvatska po udjelu izvoza roba zapravo zauzima mjesto na dnu ljestvice odmah iza Cipra i Grčke.

Što se tiče izvoza usluga, na prvom su mjestu bili Luksemburg, Irska, Malta i Cipar, a na posljednjem Italija, Francuska i Rumunjska. Izvoz usluga u Luksemburgu je veći nego BDP, što odražava poseban položaj te zemlje u pogledu financijskih djelatnosti. Irska je također imala visok udio izvoza usluga, ali ipak znatno manji nego Luksemburg. Malta i Cipar zauzimali su visoko mjesto jer je riječ o malim otočnim zemljama s visokim udjelom turističkih djelatnosti. Što se tiče Hrvatske, ona je po visini udjela izvoza usluga zauzimala mjesto u gornjem dijelu ljestvice iza Malte, Cipra i Estonije. Visok položaj Estonije u pogledu izvoza usluga proizlazi iz velikog udjela prijevoznih djelatnosti, kako je to prethodno pokazano.

Zemlja	Udio u BDP-u (%)	
	Izvoz roba	Izvoz usluga
Austrija	40,8	16,6
Belgija	65,3	20,8
Bugarska	55,7	14,6
Cipar	8,8	36,2
Češka	67,2	11,4
Danska	33,2	21,6
Estonija	64,2	23,8
Finska	29,1	11,0
Francuska	21,0	6,2
Grčka	15,4	13,7
Hrvatska	21,3	22,0
Irska	52,4	55,4
Italija	25,0	5,4
Latvija	43,2	16,4
Litva	71,4	15,5
Luksemburg	29,5	146,3
Mađarska	79,3	16,8
Malta	40,8	51,8
Nizozemska	69,6	18,7
Njemačka	42,7	7,9
Poljska	39,9	7,8
Portugal	30,2	10,5
Rumunjska	34,9	7,3
Slovačka	89,4	8,2
Slovenija	62,6	15,6
Španjolska	23,6	10,5
Švedska	30,7	15,1
UK	18,9	12,5

Tablica 3.3.2

Udio izvoza roba i usluga u BDP-u u članicama EU

Izvor: Eurostat. Napomena: podaci za Belgiju i Irsku odnose se na 2012. godinu.

Može se zaključiti, dakle, da Hrvatska ima relativno nizak udio izvoza roba u BDP-u i relativno visok udio izvoza usluga. Vrlo je vjerojatno da će se relativni udio izvoza roba u budućnosti povećati zahvaljujući integraciji hrvatskog gospodarstva u gospodarstvo Europske unije.